

NTF:s Verksamhetsinriktning 2017-2019

NTF:s styrande dokument

NTF arbetar med utgångspunkt i två styrande dokument. "NTF anser..." beskriver vad NTF anser vara viktiga åtgärder i samhället för att trafiksäkerheten inom olika områden och bland olika trafikantgrupper ska kunna förbättras samt denna Verksamhetsinriktning som beskriver vilka utvecklingsfrågor som är aktuella inom NTF samt vilka trafiksäkerhetsområden och målgrupper som är prioriterade i NTF:s egen verksamhet under den kommande kongressperioden.

Om NTF - en trafiksäkerhetsorganisation

NTF bildades 1934 på initiativ av den dåvarande kommunikationsministern. Syftet var "att verka för höjd trafikultur och ökad trafiksäkerhet i Sverige, främst på gator och vägar". Från början var en stor del av NTF:s arbete inriktat på trafiksäkerhetsundervisning i skolan. Trafiksäkerhetsarbetet har bedrivits sedan dess med varierande inriktning. Idag är NTF en fri, självständig och idéburen organisation som arbetar för en säker trafik. NTF arbetar på ideell och demokratisk grund genom folkrörelser, organisationer, samhällsinstitutioner, företag och enskilda. Organisatoriskt består NTF av ett gemensamt kansli, länsförbund och nationella medlemsorganisationer. I NTF:s länsförbund finns dessutom ett stort antal lokala medlemsorganisationer, trafiksäkerhetsföreningar och nätverk. NTF har således en lång historia i Sverige och har under 80 år bidragit såväl till det stora intresset för trafiksäkerhet i landet som till de stora framgångar vi rönt med minskat antal olyckor, dödade och skadade genom åren. NTF har i sitt arbete haft fokus på trafiksäkerhet och prioriterat trafiksäkerhet när målkonflikter har uppstått. Ett effektivt och framgångsrikt arbete har varit möjligt tack vare organisationens paraplyroll med många medarbetare i länsförbund och medlemsorganisationer med hög kompetens och stort engagemang.

NTF är en organisation som arbetar med trafiksäkerhet inom många olika områden och för många olika trafikantgrupper. Insatserna kan variera över tid och anpassas efter olycksutvecklingen eller andra aktuella behov. För att trafiksäkerhetsarbetet ska utvecklas i önskvärd takt krävs en samsyn om de övergripande målen och kunskap om vad som är de viktigaste åtgärderna för att nå dit. Förutom att samverka med medlemsorganisationer och NTF-förbund deltar därför NTF i sammanhang där de strategiska frågorna formuleras och diskuteras. Ett exempel är Gruppen för nationell samverkan (GNS) där flera viktiga trafiksäkerhetsaktörer ingår. Genom att delta aktivt i samhällsdebatten kan NTF säkerställa möjligheterna att befinna sig i främsta linjen för hur trafiksäkerhetsarbetet ska genomföras samtidigt som det ger goda möjligheter att påverka arbetets utveckling.

NTF:s verksamhetsidé

- NTF arbetar för att ingen ska dödas eller skadas allvarligt i trafiken.
- NTF utgör en sammanhållande kraft för medlemsorganisationer och nätverk.
- NTF:s opinionsbildning bidrar till att öka politikernas, myndigheters, organisationers, företags och enskilda medborgares förmåga och vilja att ställa krav på och själva bidra till bättre trafiksäkerhet och folkhälsa.
- Genom NTF:s lokala förankring, närheten till människan och medlemsorganisationerna är vi en attraktiv samarbetspartner för trafiksäkerheten i hela Sverige.

NTF:s roll i det framtida trafiksäkerhetsarbetet

NTF:s övergripande avsikt är att fortsätta bidra till ökad trafiksäkerhet i Nollvisionens anda, men även verka för att Nollvisionen utvecklas, i första hand mot en strategi där människan som aktiv, motivationsstyrd och beslutsfattande part prioriteras högre. I ett längre perspektiv är det också NTF:s

mål att värna om att trafiksäkerhetsarbetet prioriteras högt i en utveckling mot ett integrerat arbete för en långsiktigt hållbar utveckling av transportsystemet. För transportsystemets behov av långsiktigt hållbar utveckling behöver samverkan med närliggande intresseområden, t.ex. stadsplanering, kollektivtrafik, miljö och folkhälsa stärkas.

NTF ska:

- stå på en vetenskaplig grund.
- bidra till att komplettera stödet till konsumentupplysning, barn, ungdomar, nya svenskar och oskyddade trafikanter.
- arbeta för en ökad satsning på konsumentupplysning för att öka kunskaperna om framtidens transportmedel och säkerhetsteknik och hjälpa konsumenter att välja produkter som gör skillnad.
- vara aktiv i det internationella trafiksäkerhetsarbetet genom att bevaka händelser internationellt och sprida egna goda erfarenheter till andra.

Utveckling av NTF som organisation

NTF har genomgått stora förändringar avseende organisationens uppbyggnad för att möta förändringar i omvärlden och anpassa den efter ekonomiska förutsättningar. Med det nya organisationsbidraget och flera aktiva partners har det centrala kansliet en relativt stabil ekonomisk situation. Men det är viktigt att vi fortsätter arbetet med att finna fler samarbetspartners och nya finansieringsvägar för att vi långsiktigt, tillsammans med förbunden, ska klara en nationellt heltäckande verksamhet och kunna vara ett stöd till NTF:s medlemsorganisationer i vår gemensamma strävan för en säker trafik.

En starkare mer sammanhållen organisation

Verksamhet i hela landet och livskraftiga förbund är avgörande för NTF som organisation. De senaste årens förändringar har skapat stora ekonomiska svårigheter för flera förbund, några har gått i konkurs alternativt avvecklats. Det är ytterst viktigt att förbund och det centrala kansliet gemensamt arbetar med att öka förbundens intäkter, dels genom nationella projekt och dels genom verksamhetsutveckling i förbunden.

Det lokala och regionala stödet till förbunden ser väldigt olika ut och även här behövs det gemensamma insatser för att uppmärksamma lokala beslutsfattare om att trafiksäkerhetsarbetet är en investering med stor samhällsnytta.

Med ökad mångfald i hela organisationen stärker vi vår förmåga att arbeta med alla grupper i samhället. Under perioden ska en mångfaldspolicy tas fram och det centrala kansliet ska stötta förbunden i framtagandet av egen mångfaldspolicys.

Medlemsorganisationerna är en viktig del av NTF-familjen och en förutsättning för NTF:s roll som paraplyorganisation. Genom ett ökat samarbete med medlemsorganisationerna stärker vi våra

gemensamma frågor och medlemskapets innehåll. NTF ska efter förmåga även förse trafiksäkerhetsaktiva medlemsorganisationer med service och kunskapshöjande insatser.

Gemensamma nationella projekt

Nationella kansliet leder projektprocessen för gemensamma nationella projekt. Detta arbete behöver förstärkas ytterligare och även involvera medlemsorganisationer i större utsträckning. Ambitionen är att hitta ytterligare finansiärer för gemensamma nationella projekt än Trafikverket. Vi ska fortsätta bygga fler partnerskap som även involverar förbunden.

Synliggöra förbundens kompetens

Förbundens möjlighet till ökade intäkter ökar genom en bra spridning av förbundens kompetenser. Med den nya webbsidan kommer förbunden bättre kunna marknadsföra sina kompetenser och erbjudanden.

Förstärkt samverkan och kompetensutveckling

En ökad samverkan mellan förbunden är avgörande för framtiden och det nationella kansliet ska stötta detta arbete genom gemensamma träffar, kompetensinventering men också erbjuda alla medarbetare regelbunden kompetensutveckling.

Funktionärer och medlemsorganisationers volontärer är ofta avgörande för att kunna genomföra både lokala arbeten och nationella projekt. Kompetensen och återväxten bland dessa måste säkerställas. Därför kommer alla erbjudas att genomgå en webbaserad Nollvisionsutbildning som ska tas fram under 2017.

Fördjupat samarbete med medlemsorganisationerna

Tillsammans stärker vi för hela NTF angelägna trafiksäkerhetsfrågor. Därför är det NTFs ambition att under kongressperioden utveckla och fördjupa samarbetet med våra medlemsorganisationer. I Trafikverkets nationella projekt och gemensamma projekt finansierade av myndigheter, organisationer eller privata intressen finns det potential att fördjupa samarbetet med medlemsorganisationer. NTF avser att utveckla detta arbete under kongressperioden. Samverkansgruppen ska omstartas för att tillsammans skapa rutiner för samverkan.

NTF:s prioriteringar för det egna trafiksäkerhetsarbetet

Prioriterade trafiksäkerhetsområden

NTF är en organisation som arbetar med trafiksäkerhet inom många olika områden och för många olika trafikantgrupper. Insatserna kan variera över tid och anpassas efter olycksutvecklingen eller andra aktuella behov. I dokumentet "NTF anser..." har NTF deklarerat vad som behövs göras i samhället för att trafiksäkerheten ska förbättras, medan i den här verksamhetsinriktningen har prioriteringar gjorts för NTF:s egna trafiksäkerhetsinsatser. Tre olika områden med hög trafiksäkerhetspotential, och där NTF utifrån sin kompetens och roll har möjlighet att bidra till en ökad trafiksäkerhet, har prioriterats. Dessa områden inkluderar såväl privatpersoner som yrkestrafiken.

- Bättre samspel
- Säkra val och säker användning av teknik och skyddssystem
- Ökad regelefterlevnad
- Dimensionerat transportsystem för alla trafikanter

Bättre samspel

När samspelet i trafiken inte fungerar ökar olyckorna. Detta syns inte minst i statistiken över oskyddade trafikanters olyckor, med bilister men också i singelolyckor och med varandra. Bättre samspel förutsätter satsningar på säkrare trafikmiljöer och fortsatt teknikutveckling men också information, utbildning och även kampanjer för förändrade beteenden hos trafikanterna. NTF menar att det är nödvändigt att använda alla tillgängliga medel för en ökad förståelse och respekt för medtrafikanters situation i trafiken inte minst från bilister vad gäller oskyddade trafikanters utsatthet. NTF har en viktig roll att arbeta för att förbättra oskyddade trafikanters trafiksäkerhet.

Säkra val och säker användning av teknik och skyddssystem

Som trafikant behöver man göra många val som påverkar trafiksäkerheten; såväl vad gäller produkter, tjänster som trafikmiljöer. Utöver dessa val krävs en säker användning.

I praktiken kan det exempelvis handla om att välja en säker bil med antisladd och automatiska bromsar, att fokusera på vägen och inte surfa eller sms:a bakom ratten på ett trafikfarligt sätt, att alla i bilen sitter säkert bältade och barnen i säkra bilbarnskydd som är rätt monterade och där färdvägen är vald utifrån både närhet och säkerhet. Det kan också vara att vintertid cykla på en väl halkbekämpad cykelväg, på en cykel med vinterdäck och använda en bra cykelhjälm. NTF:s roll är att underlätta för alla trafikanter att göra dessa säkra val, genom konsumentinformation och kommunikation, såväl nationellt som lokalt.

Ökad regelefterlevnad

Trafiksystemet kräver både kunskap och förståelse för trafikreglerna och att man respekterar och följer dem. Trafiksäkerheten skulle vinna på att fler trafikantgrupper fick ta del av trafikundervisning. Men det behövs även insatser för att öka regelefterlevnaden vad gäller t.ex. nykterhet, säkerhetsavstånd och hastighet. Hastigheten är avgörande för en förarens möjlighet att undvika en olycka och för en olyckas konsekvenser. För hög hastighet är därmed en av de viktigaste orsakerna bakom att människor dödas och skadas i trafikolyckor. Genom att anpassa hastighetsgränserna efter de förhållanden som råder lokalt och genom att få föraren att anpassa hastigheten till dessa gränser och till trafikmiljön i övrigt, uppnås det bästa bidraget till en ökad trafiksäkerhet. För NTF är det därför av högsta prioritet att verka för att trafiksäkerhetsargumenten väger tungt vid lokala beslut om vilka hastighetsgränser som ska gälla och att insatser för att hastighetssäkra dessa miljöer prioriteras. Det är också viktigt att arbeta för att förare av personbilar, tunga fordon, motorcyklar och mopeder anpassar sin hastighet till gällande hastighetsgränser och till andra rådande förhållanden, t.ex. väder och vägslag. Alltför många av de som dödas och skadas allvarligt i trafiken gör det genom att köra utan körkort, köra berusade eller drogpåverkade, med olagligt fordon och utan skyddsutrustning i höga hastigheter. Det är avgörande med fler poliser i trafiken då det gäller kontroll av körkort, nykterhet, hastighet för att öka regelefterlevnaden.

Dimensionerat transportsystem för alla trafikanter

Det långsiktiga målet för trafiksäkerheten ska vara att ingen dödas och skadas allvarligt till följd av trafikolyckor inom transportsystemet samt att trafikmiljöns utformning och funktion anpassas till de krav som följer detta. Då utvecklingen vad gäller säkerheten för skyddade trafikanter har varit positiv så har ändå utvecklingen i stort planat ut. Och det är främst arbetet med de oskyddade trafikanternas trafiksäkerhet som inte som inte varit lika framgångsrik. I Nystart för Nollvisionen måste alla parter på allvar ta tag i vägmiljön för alla oskyddade trafikanter. NTF kommer under de kommande åren att arbeta för att alla trafikanter inkluderas i Nollvisionen i fråga om ett säkert transportsystem.

Prioriterade målgrupper

I "NTF anser..." finns 12 trafikantgrupper omnämnda där NTF uttrycker åsikter om vad som bör göras. Liksom för de prioriterade områdena ovan har också prioriteringar gjorts för målgrupper där störst fokus ska läggas under kongressperioden. Dessa målgrupper är:

- Barn och unga
- Oskyddade trafikanter
- Nya svenskar
- Yrkestrafik

Barn och unga

Ansvaret för barnens trafiksäkerhet vilar helt på de vuxna. Barn utsätts för stora olycks- och hälsorisker i trafiken - som lekande, fotgängare, cyklister och bilpassagerare. Trafiken begränsar barnens rörelsefrihet. Barn är dessutom mer känsliga för avgaser och buller.

Barnens livsmönster återspeglas i olycksstatistiken. Förskolebarnen utsätts för stora risker när de färdas i bil utan bälte eller skyddsutrustning. Undersökningar visar att många bilbarnstolar används felaktigt. Riskerna för barnen att bli påkörda av bilar är också stora.

De minsta barnen dödas och skadas som bilpassagerare eller som oskyddade trafikanter. Barn debuterar alltför tidigt som cyklister i trafik och många skadas svårt i cykelolyckor.

Under de senaste decennierna har antalet trafikolyckor med barn minskat men det har skett till priset av en begränsad rörelsefrihet för barnen. Stress och oro för trafiken är en av flera orsaker till att föräldrar i allt större omfattning skjutsar sina barn till förskola, skola och fritidsaktiviteter. Det höjer trafikintensiteten och ökar riskerna i närmiljön. Barnens hälsa påverkas också negativt på grund av minskad motion.

Trafikundervisningen i skolan har inte varit tillräckligt väl utbyggd, vilket innebär att många barn växer upp utan att ha fått förutsättningar att själva utveckla en förmåga att ställa krav på sin trafikmiljö. De har inte heller, genom skolan beretts tillfälle att utveckla sin förståelse för trafikens faror eller sin förmåga att bete sig på ett trafiksäkert sätt. Genom bristfällig trafikundervisning missar man dessutom chansen att inför framtiden väcka ett intresse hos barnen för trafiksäkerhetsfrågor, skapa förståelse för att trafiksäkerhet är ett viktigt och prioriterat område och en acceptans för att samhället måste vidta åtgärder för att öka trafiksäkerheten. Avsaknaden av kunskapsmål för trafik i läroplanen har också starkt bidragit till en osäkerhet över vad trafikundervisningen ska innehålla och leda fram till. Det har också inneburit att trafik inte tas upp i lärarutbildningen i tillräckligt hög grad.

För NTF är det angeläget att öka trafikundervisning riktat till skolbarn och genom att bidra till säkra trafikmiljöer och säkra skolvägar öka barns rörelsefrihet utan ökade olyckor.

Oskyddade trafikanter

Gruppen oskyddade trafikanter omfattar många olika trafikantgrupper, t.ex. barn, äldre, personer med funktionsnedsättningar, fotgängare, cyklister, mopedister och motorcyklister. Många av dess har gemensamma problem, framför allt när det gäller trafikmiljöns utformning och dess anpassning till Nollvisionens grundtankar att krockvåld ska minimeras vid olyckor. I hög grad handlar deras säkerhet om systemutformarens ansvar att utforma vägtrafiksystemet så att risken för död och allvarlig skada minimeras. Den del av Nollvisionens delade ansvar som faller på de oskyddade trafikanterna själv är också i stora stycken problematisk. De grupper som hittills inte varit prioriterade av systemutformarna; cyklister, fotgängare, moped och motorcyklister, måste införlivas i systemet för att nå målet med Nollvisionen.

Utbildning om trafiksäkerhet är en av de viktigaste åtgärderna för att stärka det individuella ansvaret, men flera av grupperna bland de oskyddade trafikanterna har mycket begränsade möjligheter att få del av sådan utbildning. Det finns få arenor som är självklara för utbildning av t.ex. cyklister och fotgängare. Detta till skillnad från förare av olika fordon där omfattande utbildning oftast ingår i körkortsutbildningen eller fortbildningar. NTF har en mycket viktig roll i påverkansarbetet för att anpassa trafikmiljön efter de oskyddades förutsättningar och i spridningen av kunskaper och förändra attityder genom utbildning och information.

Nya svenskar

Sverige har kommit långt i sitt trafiksäkerhetsarbete och är ett av de trafiksäkraste länderna i världen. En förklaring till detta är att trafikanterna i Sverige har ett säkert beteende jämfört med trafikanterna i många andra länder.

Ca 17 procent av befolkningen är födda i utlandet. Olycksrisken bland dessa i Sverige är i många fall, beroende på ursprungsland, betydligt högre än för svenskfödda. Många har kommit hit som vuxna och en del av dem kan ha tagit med sig en annan syn på trafiksäkerhet än den som råder i Sverige. Man får också lov att köra bil med sitt körkort från ursprungslandet ett år efter att man fått uppehållstillstånd, innan man måste genomgå svensk körkortsutbildning. En alldeles för liten del av de utlandsfödda får någon betydelsefull utbildning i trafiksäkerhet och trafikregler när de kommer till Sverige. Som en del av integrationen är det viktigt att de nya svenskarna involveras i trafiksäkerhetsarbetet.

Sedan 2016 har NTF arbetat med att sprida trafiksäkerhetskunskap till asylsökande. Detta arbete, samt att några andra inom gruppen nya svenskar, bör utvecklas under de närmaste åren.

Yrkestrafik

Tunga lastbilar är inblandade i en betydligt större del av de allvarliga trafikolyckorna än vad som motsvarar deras andel av trafikarbetet. Även om de inte är vållande i högre utsträckning orsakar ändå de tunga fordonen ett mycket högt krockvåld, något som leder till ökade skadeförhållanden. Det faktum att huvuddelen av den tunga lastbilstrafiken körs i hastigheter över gällande hastighetsgränser förstärker kraftigt denna effekt. Eftersom den tunga trafikens andel av den totala trafiken ökar är det extra angeläget att förbättra situationen. Många företag och åkerier har tagit problemen på allvar och genomfört en rad

trafiksäkerhetsåtgärder och ett systematiskt trafiksäkerhetsarbete bland annat genom ISO 39001 men också satsat på särskilda riskutbildningar för sina förare vilket NTF anser borde ingå i YKB. Privata och offentliga upphandlare av transporter har ökat sitt intresse för trafiksäkerhet genom att ställa ökade krav på trafiksäkerhet i sina upphandlingar. Men detta sker i alldeles för liten utsträckning. Det är angeläget att detta arbete fortsätter så att normerna för trafiksäkert beteende inom yrkestrafiken förbättras på bred front. NTF vill utveckla sitt arbete med att sprida kunskap om fördelarna med ett systematiskt arbetsätt kring trafiksäkerhet för både yrkestrafikföretag och företag som upphandlar transporter.